



Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat



Mas Corcó Pagesos Forners, pa de *metre zero*.

Pàg. 10

ENTREVISTA:
Ariel Guarco,
president de l'ACI.

Pàg. 13

ECONOMIA PER LA VIDA:
5a edició del FESSrural a
la Vall del Corb.

Pàg. 16

**ECONOMIA SOCIAL
I SOLIDÀRIA:**
La fàbrica d'eutopies.

Pàg. 19

Salut laboral per a persones i organitzacions.

Transformem el nostre entorn mitjançant aportacions de caràcter social amb la fórmula cooperativa com a motor de canvi.

- Integració de la prevenció de riscos laborals, des de la proximitat i la implicació.
- El BenEstar de les persones, el motor de l'Economia.

Confiança

Comunitat

Coneixement

SelPrA
sepra.coop

Assegurem compromís



Descobreix les assegurances ètiques i solidàries

Amb Arc Cooperativa pots fer un consum responsable tot impulsant el mercat social



www.arc.coop



FEM ECONOMIA SOCIAL

Serveis per a entitats i col·lectius d'economia social i autònoms

Ajudem en el dia a dia: gestió
Aportem totes les eines: formacions
Impulsem idees: assessorament
Fem créixer projectes: acompanyem

També intervenim en processos de
remunicipalització i relleu empresarial

 **Col·lectiu Ronda**
Gestió · Assessorament · Formació

Trafalgar, 50-52 baixos, Barcelona | 93 268 21 99 | cronda.coop | info@cronda.coop



Segueix-nos a les xarxes



@rocagales



/FundacioRocaGales.5



rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Agnès Giner, Carla Liébana, Bernat Marsè, Antònia Montaner, Ricard Pedreira, Xavier Pié, Joseba Polanco, Jordi Rojas, Àlex Romaguera, Lorena Torró, Jordi Via i Armand Vilaplana.

Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits

Foto portada: Mas Corcó

Disseny, maquetació i impressió:

L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL

Dipòsit legal B-22.823/80

Edició impresa: ISSN 1133-8415.

Edició digital: ISSN 2696-9386.

Aquesta revista ha estat impresa en paper ecològic.



Generalitat de Catalunya

Sumari

04

TORNAVEU

Ismael García.

05

EDITORIAL

El poder del cooperativisme per combatre l'extrema dreta.

06

NOTICIARI

Agnès Giner

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA

Reconeixements CoopCat 2024:
Reconeixent les cooperatives que canvien Catalunya.
Confederació de Cooperatives de Catalunya

10

LES NOSTRES COOPERATIVES

Mas Corcó: l'evolució catalana i cooperativa dels "paysan-boulangers" francesos.
Josep Comajuan

13

L'ENTREVISTA

Ariel Guarco.
Anna Pujol

16

ECONOMIA PER LA VIDA

La Vall del Corb reivindica el territori i les formes de vida locals davant els macroprojectes en la 5a edició del FESSrural.
Cercle de comunicació FESSrural 2024

19

ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

La fàbrica d'eutopies.
Jordi García

22

COOPERATIVISME

Congrés del Cooperativisme: 125 anys de cooperativisme a Catalunya.
Cooperació Catalana

25

RESSENYA

L'agricultura que es basa en els éssers vius i els seus vincles.
Ricard Pedreira



Un parell de preguntes (que són tres) a:

Ismael García Fernández

(Sant Feliu de Llobregat, 1975), professió/ocupació? Mai sé com respondre a això en un món capacitista. Oficialment pensionista, de base enginyer informàtic i actualment dedicat a l'activisme en l'àmbit de l'ESS, entre altres coses.

Del cooperativisme m'atrau... El neoliberalisme ha estat hàbil en la seva estratègia de consolidació del model econòmic capitalista en dos sentits. En primer lloc, en la mateixa expansió del model en l'àmbit global, però, sobretot, en la implantació d'una racionalitat individual i col·lectiva que aconsegueix que les societats concebem aquest model com l'únic possible i, a més, adoptem les actituds que la seva continuïtat requereix. Tot, malgrat la seva dinàmica depredadora del medi i la vida.

Davant aquesta conjuntura, **el cooperativisme esdevé una experiència real d'una altra manera de fer economia** o, cosa equivalent, de satisfer les nostres necessitats amb els recursos disponibles, i no solament s'imposa desenvolupar-la, sinó que a més és possible. El cooperativisme, amb experiències consolidades a molts dels sectors essencials del mercat (energia, transport, comunicació, alimentació, finances...), ens demostra la possibilitat d'un model d'activitat econòmica construït des de valors com posar la vida al centre, així com la persona i les seves necessitats, la cooperació, el respecte i protecció del medi i la solidaritat amb les generacions actuals i futures.

I no m'agrada tant... El que em genera dubtes i preocupació és que **no acabem de trobar la manera d'escalar el model**, de tal manera que passem d'una implantació encara testimonial i restringida a un segment de població limitat, a una consolidació real que permeti un accés universal. Em refereixo al fet que hi ha sectors de la població (migrants, famílies en situació de vulnerabilitat, etc.) que quedem excloses, ja sigui per capacitat adquisitiva, ja sigui per dificultats de participació. Aquí encara tenim un repte important.

També em preocupa els casos de males praxis. Malgrat ser pocs afortunadament, ens costa tenir mecanismes per detectar-los i prendre mesures, la qual cosa, sumada a l'apropiació discursiva de conceptes per part del model imperant, ens fa més vulnerables.

El cooperativisme és inclusiu... Sobre si considero que el cooperativisme és un model empresarial més inclusiu i més respectuós amb la diversitat funcional, soc una persona amb un 80% de discapacitat física, amb ja uns quants anys d'experiència com a activista i consumidor en l'àmbit de l'ESS, no així, com a treballadora cooperativista.

Crec que les companyes activistes m'han sentit expressar sovint la meua sensació de trobar-me en un espai segur quan en relaciono dins l'àmbit de l'ESS, tant si ho faig com a activista com si ho faig com a consumidora i en comparació amb les violències que pateixo en altres àmbits. Dit això, al cooperativisme i l'ESS ens queda camí per fer en aquest sentit. Encara cal que la mirada de la diversitat funcional estigui a tots els projectes que engeguem, així com en la seva vida quotidiana. Ens cal entendre que la diversitat funcional no és una circumstància que ens ha tocat a algunes, sinó que forma part de la condició humana i ens travessa a totes en diferents manifestacions al llarg de la vida. Ens cal vetllar per qüestions tan bàsiques com l'accessibilitat universal i no sempre ho fem. Tenim un repte apassionant en aquest sentit, un repte que, a més, contribuirà a un bé col·lectiu.

El poder del cooperativisme per combatre l'extrema dreta



En els darrers anys, hem assistit a un preocupant ascens de l'extrema dreta arreu del món. Aquest moviment, caracteritzat per la seva retòrica d'odi, exclusió i autoritarisme, amenaça les bases de les nostres societats democràtiques i inclusives. A Catalunya, com a tants altres llocs, ens enfrontem a la necessitat urgent de construir alternatives sòlides que promoguin la cohesió social, la justícia i la igualtat. Una d'aquestes alternatives és, sens dubte, el cooperativisme.

El cooperativisme no és només un model econòmic; és una manera de viure i treballar basada en els valors de la solidaritat, la democràcia i el suport mutu. Un model per transformar el sistema actual. Les cooperatives són organitzacions gestionades i propietat de les persones que hi treballen o utilitzen els seus serveis, on cada membre té un vot i una veu. Aquest sistema contrasta radicalment amb el model autoritari de l'extrema dreta, que cerca concentrar el poder en mans d'uns quants i exclou les veus dissidents.

Un dels pilars fonamentals del cooperativisme és la seva capacitat de crear comunitats resilents i empoderades. En promoure la participació activa de tots els seus membres, les cooperatives fomenten una cultura de diàleg, respecte i suport mutu. Això és especialment important en un context on la polarització i la desinformació són armes utilitzades per dividir-nos. En aquest sentit, les cooperatives esdevenen espais de resistència on es pot construir una narrativa inclusiva i diversa que contraresti la ideologia masclista, racista i autoritària pròpia de l'extrema dreta, posant-la a l'abast dels sectors més empobrits i precaritzats.

A més, el cooperativisme té un impacte directe en la reducció de les desigualtats econòmiques i socials. Les cooperatives prioritzen el benestar de les persones per sobre dels beneficis econòmics, cosa que es tradueix en condicions de treball justes, salaris dignes i un repartiment equitatiu de la riquesa. En combatre les causes estructurals de la desigualtat, el cooperativisme debilita el terreny fèrtil en què l'extrema dreta creix. Les persones que se senten valorades i respectades són menys susceptibles de caure en les trampes del populisme i l'odi.

El cooperativisme també ofereix una resposta eficaç a les crisis ecològiques, que sovint són explotades per l'extrema dreta per promoure polítiques nacionalistes i excloents. Mitjançant la gestió sostenible dels recursos i el compromís amb les comunitats locals, les cooperatives poden liderar el camí cap a un futur més verd i just, desafiant les narratives de por i escassetat que l'extrema dreta utilitza per justificar les seves polítiques excloents.

En resum, el cooperativisme és una eina poderosa per combatre l'extrema dreta. No tan sols proporciona un model econòmic just i sostenible, sinó que també fomenta la cohesió social, la participació democràtica i la resistència comunitària. A mesura que avancem cap a un futur incert, és essencial que reivindicuem i reforcem el poder transformador del cooperativisme per construir una societat més equitativa i inclusiva. La nostra millor defensa contra l'extrema dreta és, sense dubte, la força col·lectiva.

La Fundació Roca Galès ens preocupa aquest auge de l'extrema dreta i volem desenvolupar la consciència antifeixista pròpia del cooperativisme per aturar-la. Per això, us avancem que el pròxim 28 de novembre a la tarda celebrarem una jornada a l'antiga presó Model de Barcelona per reflexionar sobre com fer front des del cooperativisme a aquesta amenaça.

INAUGURADES LES OBRES DE WALDEN XXI, EL PRIMER COHABITATGE COOPERATIU PER A GENT GRAN DE CATALUNYA

El 19 de juliol passat va ser un dia molt especial per a les sòcies del projecte de Walden XXI i per a la cooperativa Sostre Cívic. Van celebrar l'inici de les obres del projecte, del que serà el primer cohabitatge cooperatiu en cessió d'ús específic per a gent gran a Catalunya. L'acte va tenir lloc davant de l'antic hotel Jecsals de Sant Feliu de Guíxols, on més de cent persones, entre sòcies, familiars, amics, veïnat i personal tècnic del projecte, no es van voler perdre aquest moment històric.

La tarda va començar amb la benvinguda de la sòcia Aurora Moreno, seguida dels parlaments de diverses autoritats i representants del projecte. El projecte, a preu de cost i sense ànim de lucre, ja té el compromís de finançament de diferents entitats de la banca ètica i cooperativa, i de diverses administracions públiques catalanes i estatals. Es preveu que les obres s'acabin el 2026. Per reflectir aquesta suma d'esforços van comptar amb la presència de Carles Motas, alcalde de Sant Feliu de Guíxols, i de Lluís Torrens, secretari d'Afers Socials i Famílies de la Generalitat.

Walden XXI es basa en la rehabilitació integral de l'antic hotel Jecsals, adquirit el 2020 per la cooperativa. Finalment les obres han començat, després de quatre anys superant tota mena d'obstacles financers i normatius.

Aquest projecte inclou 31 apartaments de 40 a 56 m², espais comuns com una sala polivalent i un menjador comunitari, i està dissenyat per fomentar la interacció social i el benestar de les persones residents. A més, la rehabilitació de l'edifici incorpora criteris de sostenibilitat i eficiència energètica per minimitzar l'impacte ambiental i reduir els costos. Aquest projecte suposa la recuperació de patrimoni privat per fer-ho en gestió col·lectiva en pro del dret a l'habitatge i d'una vellesa digna.

Durant l'acte es va llegir la "carta al futur" per part de les sòcies, que és un dels objectes que enterraran entre els murs en forma de primera pedra. Adreçada a les futures generacions que se la puguin



trobar, la lectura va captivar totes les assistents: en la carta les sòcies es reivindiquen com a pioneres d'aquest projecte pioner a Catalunya que va néixer del convenciment que "envellir amb els amics i bons veïns de forma activa i comunitària era una alternativa millor". Amb paraules plenes d'esperança i determinació, les sòcies van expressar el seu desig que Walden XXI serveixi com un referent de convivència solidària, ecològica i autogestionada per a les futures generacions.

L'acte va acabar amb el desplegament d'una pancarta gegant, una foto conjunta, un brindis, una actuació musical i un berenar a la placeta de Sant Joan.

+ info: www.sostrecivic.coop

ACTE DE LLIURAMENT DELS PREMIS ECONOMIA SOCIAL 2024



L'acte de lliurament dels guardons tindrà lloc el dijous 3 d'octubre a la tarda a la sala d'actes de La Lleialtat Sanstsenca de Barcelona.

Durant l'acte, que comptarà amb la ponència d'Eva Vilaseca sobre el paper de les cooperatives en la transició ecosocial i d'un audiovisual sobre el Congrés dels 125 anys del cooperativisme a Catalunya, es lliuraran els Premis Economia Social als millors treballs de fi de Grau, de fi de Màster o de Postgrau en l'àmbit de l'economia social i les cooperatives.

Enguany s'han rebut un total de 35 treballs per optar a un dels reconeixements de la convocatòria, un primer premi i un segon premi de cadascuna de les categories, més un premi especial d'entre totes les categories, sobre la transició ecosocial.

Aquests premis tenen com a finalitat reconèixer treballs acadèmics teòrics i pràctics sobre l'economia social i cooperativa que posin en valor noves maneres de produir, gestionar i consumir.

www.economiasocial.coop/premis

RELLEU A LA PRESIDÈNCIA DE LA FUNDACIÓ ROCA GALÈS



El Ple de Patronat de la Fundació Roca Galès (FRG) del passat 27 de juny va nomenar presidenta la Bet Tena Blanch i com a vicepresident en Jordi Garcia Jané.

Bet Tena ha estat nomenada presidenta de la Fundació Roca Galès en substitució de Xavier Palos, que va presentar la seva dimissió per motius personals el passat mes de maig. Bet Tena és cooperativista a l'Eixida SCCL, cooperativa de l'ecosistema sabadellenc que es dedica al desenvolupament local i a l'acompanyament de projectes amb perspectiva feminista i d'economia solidària. Forma part de l'Ateneu Cooperatiu del Vallès Occidental, del Teler Cooperatiu, de la cooperativa de segon grau Centdeu i del pol cooperatiu, llibreria i espai de pensament crític Mala Peça. Dedica part del seu temps a intentar transformar espais, projectes i l'administració pública en espais feministes i transformadors, per això milita a la Fundació Roca Galès, per fer-la un espai útil per a tot el moviment cooperatiu arrelat al territori i perquè la Fundació esdevingui eina per a la

transformació social, política i econòmica. Va ser nomenada membre del Patronat de la FRG a mitjans de 2019 i vicepresidenta el setembre de 2023.

Jordi Garcia, nomenat vicepresident de la Fundació Roca Galès, és soci de la cooperativa de comunicació L'Apòstrof, vinculada al grup Ecos. Activista, escriptor i conferenciant sobre temes relacionats amb el cooperativisme, l'economia social i solidària i les alternatives econòmiques i socials en general. Participa activament a la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya (XES) i en col·lectius socials de Santa Coloma de Gramenet. Imparteix sessions de màster, postgraus i cursos diversos sobre economia social i solidària, escriu en publicacions del món cooperatiu i és autor o coautor de llibres com *La dimensió cooperativa*, *Crisis capitalista y economía solidaria*, *Adeu, capitalisme* o *L'economia solidària en 100 paraules*, a més de treballs sobre polítiques públiques d'economia social i solidària com la *Guia de l'economia social i solidària per a les administracions locals* o la *Guia del mercat social*, editades per la Diputació de Barcelona. Va iniciar la seva activitat com vocal del Patronat de la Fundació Roca Galès, el desembre del 2015.

Xavier Palos Ezquerria, per la seva banda, ha estat membre del Patronat de la Fundació Roca Galès des del juliol del 2000, i va ser nomenat

president el febrer de 2015, tasca que va desenvolupar fins que va presentar la seva dimissió per motius personals aquest mes de maig. El patronat de la Fundació Roca Galès agraeix la seva tasca al patronat durant 23 anys, especialment els 9 anys al capdavant de la Fundació Roca Galès com a president. Destaquen, com a fites del seu mandat, la celebració dels quaranta anys de la FRG, l'execució de l'Exposició "Catalunya, terra cooperativa" de la mà del Museu d'Història de Catalunya, la gestió durant la pandèmia i el relleu generacional del Patronat que ha conclòs amb l'aprovació d'un document de transició. També agraeix la seva dedicació, compromís i militància amb el cooperativisme, especialment el transformador, i amb l'economia solidària.

Xavi Palos participa en el món cooperatiu des del 1992 com a soci de Misatgeria Trèvol. Ha estat coordinador de l'entitat ecologista Barnamil, membre del consell rector de Som Connexió, del consell executiu de la FCTAC (Federació de Cooperatives de Treball Associat de Catalunya), del consell rector de la FACTA, representant al Consell Internacional del Fòrum Social Mundial, al Pacte de la Mobilitat i a la Junta de REAS, Red de Redes, entre d'altres. És membre fundador de la XES (Xarxa d'Economia Solidària), coordinador de la FESC (durant 8 edicions) i actualment el seu secretari tècnic. Va rebre la medalla d'Honor de la ciutat de Barcelona.

NOVA EDICIÓ DEL PROGRAMA D'APADRINAMENT COOPERATIU PER A COOPERATIVES DE TREBALL

Arriba una nova edició del programa d'Apadrinament Cooperatiu, el programa de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya (FCTC) d'acompanyament personalitzat i voluntari que cooperatives mentores ofereixen a cooperatives de nova creació.

El programa pot representar una oportunitat per contrastar inquietuds i comptar amb persones properes que, de manera desinteressada, ofereixen suport a les joves cooperatives. Alhora, serà l'ocasió de transmetre el bagatge acumulat per aquelles cooperatives amb més experiència.

El programa d'Apadrinament Cooperatiu és una iniciativa de mentoratge entre cooperatives federades de la FCTC que, des de 2018, promou el suport mutu, la transmissió de valors cooperatius i la consolidació de les cooperatives de nova creació.

Apadrinament Cooperatiu és un acompanyament personalitzat, voluntari i desinteressat a l'entorn de problemàtiques i dubtes

relacionats amb la posada en marxa de la cooperativa, l'àmbit societatari o aspectes empresarials del dia a dia. Tant les cooperatives mentores com les apadrinades reben una formació específica a l'inici de l'acompanyament.

L'Apadrinament és possible gràcies al mentoratge de la Xarxa de Mentors/es. Actualment, fins a 90 cooperatives han participat en el programa, que arriba aquest 2024 a la setena edició i que es duu a terme amb la metodologia de la Fundació Autoocupació.

El programa Apadrinament Cooperatiu l'impulsa la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, i és promogut i finançat pel Departament d'Empresa i Treball de la Generalitat de Catalunya, a través del Programa economia social.

+ info i fases del programa a: www.cooperativest treball.coop o bé jordi@cooperativest treball.coop



NEXE ENS OBRE LES PORTES A LA REVOLUCIÓ ENERGÈTICA

El planeta està col·lapsant a força d'esprèmer els seus recursos limitats, degradar els ecosistemes i provocar l'escalfament global. Aquesta és l'horitzó de què parlen les persones expertes, científiques i activistes que apareixen al nou número de la revista NEXE. Un conjunt de veus que, des del terreny i l'expertesa, tracen el camí que ha de donar peu a un control més democràtic dels recursos i a un sistema productiu divers i ecològic, i que ara se centren, en concret, en la imprescindible transició energètica cap a l'energia cooperativa.

En aquest número, la revista, coeditada per la Federació de Cooperatives de Treball i la Fundació Roca Galès, ens convida a ser subjectes actius d'aquest canvi del sistema energètic.

www.nexe.coop



RECONeixEMENTS COOPCAT 2024: RECONeixENT LES COOPERATIVES QUE CANVIEN CATALUNYA

Confederació de Cooperatives de Catalunya
@CooperativesCAT

RECONeixEMENTS COOPCAT 2024

Les cooperatives **Abarka**, de serveis de restauració, **Osona Energia**, del sector energètic, i **Som Tribu**, d'habitatge cooperatiu, han estat les guanyadores dels Reconeixements CoopCat 2024, en una gala celebrada en el marc del Congrés del Cooperativisme de Catalunya, el passat mes de juliol.

La vuitena edició dels Reconeixements Coopcat ha representat una cita anual del cooperativisme per reunir-se i compartir una jornada festiva, posant en valor la bona feina que fan les cooperatives d'arreu del país. En aquesta edició, els premis s'han atorgat en tres categories: **Persones**, per la seva cura i prioritització abans que el capital; **Planeta**, per la vinculació de la feina al territori i la seva cura de l'impacte; i **Propòsit**, per la seva forma de treballar i produir.

En la categoria de **Persones**, la cooperativa guanyadora ha estat **Abarka**, una cooperativa de serveis de restauració creada el 2019 per persones migra-

des i racialitzades, i que ha destacat per la seva dedicació en la creació de llocs de treball dignes i inclusius, contribuint a la cohesió social i millorant la qualitat de vida de moltes persones. Així mateix, **Abarka** ha contribuït a donar a conèixer la gastronomia i la cultura africana en el mercat actual. Aquest compromís amb les persones i les comunitats ha estat clau per rebre el reconeixement.

Osona Energia ha estat premiada en la categoria de Propòsit per la seva contribució a la transició energètica a la comarca d'Osona. L'objectiu d'aquesta cooperativa de segon grau és impulsar la intercooperació de les sòcies de la cooperativa per ajudar-les a generar eines i serveis que permetin millorar el procés de transició energètica, afavorint, alhora, l'empoderament de la ciutadania per participar en la transformació social, econòmica i ecològica del territori.

Finalment, a la categoria de Planeta, la cooperativa **Som Tribu** s'ha empor-

tat el premi gràcies a la seva proposta d'habitatge cooperatiu que promou la sostenibilitat i la responsabilitat mediambiental. Aquesta cooperativa ha desenvolupat models de construcció ecològica, utilitzant materials sostenibles i integrant pràctiques d'eficiència energètica. A més, **Som Tribu** fomenta la convivència i la participació comunitària, creant espais residencials que no solament són ecològics, sinó que també reforcen els vincles socials i el respecte pel medi ambient.

Els Reconeixements CoopCat 2024 no sols han destacat la diversitat i el potencial de les cooperatives catalanes, sinó que també han subratllat la importància del cooperativisme com a motor de canvi social, econòmic i ambiental. Els èxits d'**Abarka**, **Osona Energia** i **Som Tribu** exemplifiquen com les cooperatives poden oferir solucions als reptes contemporanis, des de la inclusió social fins a la sostenibilitat ambiental.

Mas Corcó: l'evolució catalana i cooperativa dels “paysan-boulangers” francesos

Josep Comajoan Colomé

Dies d'Agost

@diesdagost

Mas Corcó Pagesos Forners té l'origen en això, un pagès que ara també fa de forner i un forner que ara també fa de pagès. Junt amb les parelles respectives, van crear el 2015 aquesta cooperativa de treball situada a Manlleu, al Mas Corcó. Allà hi tenen l'obrador i la botiga, però no només això, sinó també els camps que envolten la casa, on planten i recullen el cereal amb el qual elaboren pans i brioixeria. Reconeguts amb el primer premi “Aliments Excel·lents” d'Osona pel seu Pa de 7 de Llavors, el 90% de la producció ja la tenen venuda quan entra al forn, gràcies a la fidelització que han obtingut d'una clientela que valora el seu producte ja no de quilòmetre zero sinó de metre zero.



Manel Macià comprovant l'estat del cereal en un dels camps de Mas Corcó.

Manel Macià ja feia anys que cultivava cereal a la Teuleria de Corcó seguint els principis de l'agricultura ecològica, després de sentir-se “expulsat” del seu Vallès natal per l'expansió poligònica industrial. Les 10 hectàrees de cultiu, però, no donen per més si més enllà de l'agricultura ecològica no s'hi aporta algun altre valor afegit. I vegetarians com s'havien anat convertint, difícilment podia venir de l'engreix de porcs o vedells.

Ivan Hernández, per la seva part, feia anys que exercia de professor de filosofia. Primer a Sabadell, més tard també a la Salle de Manlleu. Va ser en aquest temps quan Macià i Hernández van viure plegats a Manlleu, a la Teuleria de Corcó mateix, entre 2001 i 2007, quan va començar a germinar la idea que força anys més tard, el 9 de juny de 2018, es convertia en tota una realitat: la inauguració de Mas Corcó Pagesos Forners.

Abans l'antiga quadra de vaques de la Teuleria, on ara hi ha l'obrador i la botiga, envoltats dels camps on es cultiva el cereal, ja acollia un projecte d'horta ecològica gestionat per la filla de Macià. I mentrestant, Hernández deixava les classes per submergir-se en el que havia estat una vocació de

molts anys enrere: el pa i els pastissos. Se n'anava a França amb la seva companya, que hi estudiava filologia francesa, i allà aprenia a fer de forner en la prestigiosa École Française de Boulangerie et Pâtisserie d'Aurillac. D'allà a treballar en una no menys prestigiosa fleca orgànica però d'alt estàndard anglesa, Dalylesford, per acabar en el projecte d'allò que havia d'acabar sent Mas Corcó Pagesos Forners al cap, a Haddie & Trilby, més dimensionada a la mesura humana i del que podia ser el projecte propi.

Hernández i la seva companya, Montse Niubó, també exprofessora com ell, tornaven a Manlleu amb tot el pòsit dels *paysan-boulangers*, els pagesos forners, una espècie més que protegida i valorada a França. I encara amb ells dos a Anglaterra, a l'altre extrem del fil de projecte que estava naixent, a la Teuleria de Corcó, Manel Macià, també de la mà de la seva companya, Debby Parris, ja començava a plantar les primeres llavors del cereal amb el qual la primavera de 2018 s'elaborarien els primers pans i brioixos del nou projecte. I així, el 9 de juny Mas Corcó es convertia en una realitat.

Una fleca entre els camps de cereal ecològic que després es convertirà



SARA BLÀZQUEZ

en pans, brioixos o croissants. No és l'únic tret distintiu de Mas Corcó Pagès Forners, com no ho és el model empresarial cooperatiu que amb tot el convenciment del món van aplicar al seu negoci els quatre socis fundadors. Ho és també l'esperit de la reutilització. Des de la maquinària de l'obra, amb una pastera de Mallorca i una altra de Sentmenat, o el forn, d'Alacant, o la laminadora, de Cartagena. També en el cartonatge i la papereria que van utilitzar des del moment de l'engegada, recuperat de l'antiga pastisseria Roca de Manlleu, que havia tancat.

Ho és també, però, allò relacionat amb el producte, així com l'esperit del negoci: apropar el producte ecològic a una massa de població més gran de la que habitualment sol arribar. "El producte ecològic no ha de ser un producte elitista", asseguren. D'aquí que, en fixar el preu, redueixin marges destinats al seu benefici alhora que cuiden les matèries primeres i treballen amb estàndards de qualitat de tal manera que, en paraules d'Hernández, "amb tota la modestia del món, procurem fer croissants que es puguin menjar a París". Ho aconsegueixen substituint el llard de porc o el greix de vaca per una mantega exquisida importada de

França, i això que junt amb el cacau, aquest és l'únic ingredient que no és de proximitat. També ho són, per exemple, la cebeta, el tomàquet, el carbassó o el pebrot amb què condimenten les focaccies, tot ecològic i cultivat a la mateixa finca de la Teuleria de Corcó.

La moltura, l'únic produït fora de la finca, la fan a la Farinera Ylla de Vic, en un molí a la pedra certificat ecològic, però també en menors quantitats a molins més petits, com la Farinera Pous de Bellver de Cerdanya o al de Tritacatum, una associació de recerca de varietats antigues de blat de Sales de Llierca. Varietats antigues i tradicionals que ells també recuperen en el blat que cultiven i amb el qual fan els pans de Mas Corcó, des del forment osonenc fins al valuós Florence Aurore, el blat persa o kamut, l'espelta gran o el roig de Bordeus. Varietat antiga aquesta última difícilment panificable, ja que és molt poc glutinosa, però que dona al pa unes aromes i sabors molt especials i que, barrejada amb Florence Aurore, aconsegueixen un pa amb les qualitats tècniques d'una varietat però amb les organolèptiques de l'altra.

Ivan Hernández i Enric Fluvà, en plena producció de pa.

I finalment, la salut, "bàsica per a nosaltres, que produïm aliments". No treballen pans amb farines blanques, tot i fer alguns pans -com el NTB, sigles de No Tan Blanc- que, per apropar-los als gustos més estesos entre la població, aparentin ser gairebé blancs. Ho aconsegueixen afegint, en funció del tipus de pa, més o menys quantitat de segó, l'escorça de la grana del blat. A hores d'ara la majoria de les fleques treballen exclusivament amb la

“

La fidelització de la clientela permet a Mas Corcó que el 90% de la producció ja la tingui venuda al moment de posar el pa al forn.

flor de la grana, formada bàsicament per midó, que és el que dona el color blanc al pa. El puntet de segó, però, li aporta minerals, proteïna i conserva el germen del blat, amb greixos essencials molt bons per a la salut. La diferència no és banal. La farina molta sense germen que utilitzen la majoria dels forns pot arribar a durar anys; la que manté el germen, tres mesos, a tot estirar: “Sempre treballem amb farina fresca, tenim com a màxim tres mesos per gastar tota la farina que molem”, explica Hernández.

I finalment, però no menys important, l'aportació femenina al projecte de Montse Niubó i Debby Parris en la comercialització i la logística. Ara, però, ja amb Debby Parris en procés de jubilació. Una logística que, per exemple, porta els pans de Mas Corcó Pagesos Forners més enllà de la botiga, també els dilluns al mercat de Manlleu o la resta de setmana a una quinzena de comerços agroecològics d'Osona i alguns restaurants i establiments de turisme rural que en saben valorar la qualitat, però també els principis i l'esperit de tot allò que envolta el projecte d'economia social i solidària de Mas Corcó Pagesos Forners.

De fet, la jubilació d'una de les fundadores de la cooperativa, que continuarà vinculada al projecte com a sòcia col·laboradora, desequilibrarà una mica l'equitat de gènere que havia tingut des de bon principi la cooperativa. Un equilibri que, de fet, ja es va començar a trencar el setembre de 2022, quan hi va començar a treballar el que al cap d'un any es convertiria en el cinquè soci de la cooperativa, Enric Fluvià. És de la Celler de Ter i la seva incorporació també els ha servit per obrir mercat cap a la banda de Girona. Fluvià ja havia treballat abans de pastisser i forner i li feia gràcia un projecte com el de Mas Corcó.

L'entrada d'un cinquè soci treballador no ha estat l'únic fet d'aquells que poden qualificar-se d'un abans i un després a la vida de la cooperativa. També ho va ser la pandèmia, que els va enganxar amb un any i mig escàs de vida. “Però no vam punxar, al contrari, vam vendre molt”, reconeix Montse Niubó, que recorda que, més enllà de la qualitat dels seus pans i brioixeria i del boom del producte agroecològic que hi va haver per la pandèmia, molts s'acostaven fins al seu obrador i botiga, entre camps de cultiu, als afores de Manlleu, i així s'ho feien venir bé per tenir un motiu de pes per trencar el confinament. “Vam



SARA BLÀZQUEZ

vendre molt, no tothom es devia fer el pa a casa”, ironitza Niubó.

El fet més destacat de tots aquests anys, però, més enllà de la bona acollida dels productes de Mas Corcó entre la seva clientela, és el premi que van guanyar de Fet a Osona, la xarxa de productors ecològics i de proximitat. En concret, el Pa de 7 Llavors de Mas Corcó va ser escollit entre els set “Aliments Excel·lents” de la comarca. En una iniciativa similar a la que ja es fa des de fa anys a Girona, Fet a Osona ha volgut remarcar la qualitat d'aquests set productes. A part del pa de Mas Corcó, hi ha la Llonganissa de Vic, la botifarra d'ou de can Codina, el format jove de cabra de Riudavets, la ratafia Bosch, el pa de pessic del Bruguer i el caldo silvestre d'una altra cooperativa manlleuenca, Sambucus.

El Pa de 7 Llavors va guanyar en la categoria d'elaborats salats de fleca i pastisseria i, de fet, en la d'elaborats dolços, va quedar finalista, la tifeta, una banya de croissant fet amb mantega ecològica i que pren la forma d'allò que el seu escatològic nom indica. Elaborat amb diferents farines de blat, llevat de cultiu natural d'elaboració pròpia, aigua i sal i pipes de gira-sol i carbassa, llavors de sèsam mill, gallaret, lli, xiai i flocs de civada, defineixen el Pa de 7 Llavors com un pa “molt perfumat, amb reminiscències de torrat, i amb les llavors més saboroses i saludables”.

Formar part del conjunt de set aliments excel·lents d'Osona els ha donat una gran visibilitat, també a través d'una parada pionera al mercat

Montse Niubó ordenant els pans a la botiga de Mas Corcó a Manlleu.

de Vic que els va patrocinar Creacció, l'oficina de promoció econòmica municipal que va impulsar el concurs, i també un acompanyament en qüestions de comptabilitat, facturació o gestió de comandes, cosa que també els ha permès donar un salt endavant que sense el premi els hauria estat molt més difícil de fer.

A l'altra banda de la balança, com sol passar amb la pagesia en general, hi tenen la meteorologia. I per estrany que sembli, no només per la sequera, sinó també per algun any amb molta pluja, entre ells l'última primavera i el principi de l'estiu. L'excés d'aigua no és bon amic de varietats antigues com les que conreen ells, que van més lentes a créixer: “Estem començant a mirar assegurances pel clima”, reconeix Niubó. “Tenim un clima que fa parar boig”, afegeix.

Sigui com sigui, ella mateixa es mostra més que satisfeta de l'evolució de la cooperativa. I dona una dada més que significativa: el 90% de la producció de pa quan entra al forn ja està venuda, a través dels encàrrecs que els ha fet la clientela fidel, que sap de l'exquisidesa dels seus productes. Una producció el ventall de la qual també s'ha anat ampliant, incorporant diverses varietats sense gluten, o creacions pròpies com el bretonet, adaptació d'una de similar de la Bretanya, a mig camí d'unes ulleres i un croissant, o el ratafiat, el brownie de fajol o el pa britànic. “Des que vam començar, la tendència ha estat a anar creixent, i d'una manera molt orgànica”, explica satisfeta Montse Niubó.

El president de l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI), Ariel Guarco, ha visitat Catalunya per assistir al Congrés del Cooperativisme, que ha celebrat els cent vint-i-cinc anys del moviment cooperatiu català. L'argentí és també president de la cooperativa elèctrica CELCOP de Coronel Pringles, la seva ciutat natal a la província de Buenos Aires. Autor del llibre *Principios cooperativos en acción frente a los desafíos de la agenda global*, defensa que les cooperatives han de ser un factor clau en els reptes de la societat actual.

Ariel Guarco

Anna Pujol i Navarro
Dies d'Agost, Sccl
@diesdagost

«Els principis cooperatius són eines que s'han de posar en acció»

66

«L'Aliança Cooperativa Internacional té com a principal objectiu promoure, defensar i impulsar accions relacionades amb la incidència de les cooperatives en l'àmbit mundial.»

En quin context es troba el cooperativisme al món?

Justament és la part que he explicat a la roda de premsa del congrés. Avui dia el moviment cooperatiu en l'àmbit mundial està tenint un nivell d'incidència tal que l'Organització de les Nacions Unides, l'ONU, ha declarat l'any que ve com l'any del cooperativisme. El 2012 ja es va declarar, i això no ha passat gaires vegades a l'ONU, la qual cosa denota la importància que s'està donant a aquest model econòmic democràtic, participatiu i col·lectiu basat en el fet de posar els diners en mans de les persones, que són les que construeixen l'economia. L'Aliança Cooperativa Internacional n'és l'organització paraigua en l'àmbit mundial i representa més de 1.200 milions de persones.

Quins són els reptes actuals de l'Aliança Cooperativa Internacional?

L'Aliança Cooperativa Internacional té com a principal objectiu promoure, defensar i impulsar accions per augmentar la incidència de les cooperatives al món. Treballem en xarxa amb organitzacions internacionals com ara el sistema de les Nacions Unides, on hem creat una coalició per a l'economia social i també estem

presentes a l'Organització Internacional del Treball (OIT) i la FAO (Organització per l'Agricultura i l'Alimentació). A més a més, també treballem amb cada un dels governs dels diversos països, intentant que hi hagi normatives per poder desenvolupar les cooperatives de cada país.

Des dels inicis fins ara, quina evolució ha tingut el focus territorial de l'Aliança? Inicialment, tot i haver-hi països com ara Argentina o l'Índia, les trobades sempre eren a Europa...

El fet que jo en sigui el president, per segon mandat consecutiu, deixa veure que s'han ampliat els marges territorials de l'ACI. Aquesta va ser la nostra proposta, quan ens vam presentar: ampliar els marges, intentar incloure les persones que moltes vegades no són escoltades, ja que amb això de nord-nord i sud-sud se solen deixar moltes veus als marges. El meu treball va cap aquí. El recorregut que hem fet aquests gairebé set anys, per quasi vuitanta països, ha estat per veure de primera mà quines són les experiències cooperatives de cada país. Si a l'Aliança hi ha cent països i n'hem visitat vuitanta, considero que és un bon percentatge per obrir la possibilitat que els discursos no surtin sempre del mateix lloc.

Ens podries dir algun exemple internacional d'intercooperació que hagi descobert en aquestes visites?

L'ACI és una xarxa de xarxes, ben complexa. Les organitzacions que la conformen són disset, amb vuit sectors, quatre regions, l'oficina global, els comitès temàtics que van des de legislació a educació fins a joventut i gènere. I aquesta xarxa complexa, quan interacciona amb altres xarxes, augmenta la capacitat d'incidència i les respostes que es donen a les cooperatives. Per exemple, el treball amb l'OIT desemboca en recomanacions que després han d'adoptar els governs per a un major desenvolupament cooperatiu; amb la FAO treballem perquè les cooperatives agropecuàries rebin certs beneficis. I hi ha també la cooperació entre cooperatives. Aviat visitarem una cooperativa de l'Índia, la Indian Farmers Fertilizers Cooperative (IFFCO), que compta amb més persones sòcies que els habitants del meu país (més de 50 milions de persones sòcies). Hi han desenvolupat un producte amb nanotecnologia i han firmat convenis amb cooperatives agropecuàries de diversos països. El resultat té menys impacte per a l'atmosfera, s'absorbeix més fàcilment... És un gran exemple de projecte d'intercooperació internacional.

Quantes persones treballen a l'ACI, actualment?

Comptem amb l'oficina central a Brussel·les i quatre oficines regionals situades a Nova Delhi, a Nairobi, a San José de Costa Rica i l'oficina que representa Europa, que també està a Brussel·les. Cada oficina té una quinzena de persones treballant-hi. És un nombre petit respecte al moviment que hi ha, però és el que es pot sostenir actualment.

I els valors i principis del moviment cooperatiu, creus que han tingut una certa evolució?

Al llibre *Principios cooperativos en acción* explico la importància de posar en pràctica els principis. Els valors, que són sis, no canvien, però els principis són eines per posar aquests valors en acció. Durant el mes de novembre sortirà la continuació d'aquest llibre amb unes vint-i-vuit experiències concretes d'aplicació d'aquests principis. Perquè s'han de posar en acció, pel que fa a la intercooperació, al compromís amb la comunitat... A vegades es volen agregar o canviar coses teòriques i no es té tant en compte la part pràctica. Al setè principi, per exemple, es volia canviar el compromís amb la comunitat pel compromís amb "la comunitat i

el medi ambient". Jo ho vaig defensar en el seu moment, però en realitat la comunitat pot ser també el medi ambient i el que hem de fer és posar tots els esforços a fer que això sigui real, pràctic.

Hi ha hagut un fort augment de cooperatives energètiques a Catalunya en els darrers anys, fet que ha suposat un empoderament de la població en aquest sentit. Podríem dir que es tracta d'un moviment també internacional?

En el cas d'Argentina, la cooperativa on estic té cent anys d'història i 25.000 persones associades actualment. Hi ha unes sis-centes cooperatives energètiques argentines que distribueixen al 90% de la població rural i més o menys al 20% de la població de les ciutats. I sí, últimament hi ha hagut una conscienciació global creixent cap a la sobirania energètica, basada en com la societat s'organitza i genera energia d'una manera neta i democràtica. A petita escala, ho trobem en petits grups en petites ciutats, però és un moviment que està passant arreu del món. Això sí, a gran escala, crec que caldrà temps per canviar la realitat de la matriu energètica d'un país sencer o en termes més globals.

I és que no es tracta només de posar plaques solars, sinó de reduir el consum, apropiant-se de la xarxa de distribució...

Totalment. Nosaltres, per exemple, a CELCOP intentem posar en pràctica el concepte de generació distribuïda, per produir el màxim d'energia possible allà on es consumeix i no tensar tant la xarxa



ANNA PUJOL

Ariel Guarco va ser a Barcelona el passat 4 de juliol per assistir al Congrés del Cooperativisme.

de transport, que és la que visualment, a més, interfereix més en els paisatges. I, sobretot, la sobirania es dona quan ens apropiem del control de la generació i la distribució. Perquè, si no, es genera molta energia que es torna a quedar en mans de l'economia concentrada.

Com haurien d'interactuar el sector públic i el privat, en el si de les cooperatives? A vegades sembla que es potencia el moviment

cooperatiu per suplir serveis públics que haurien de ser oferts per l'administració.

Durant anys he sostingut que cap sector privat no pot expressar tot el seu potencial si no treballa estratègicament amb l'estat. Respectant l'autonomia, la identitat, i respectant també el sector cooperatiu. Considero que el treball conjunt millora les dues parts i també penso que l'eficiència cooperativa supera l'eficiència estatal. Quan es contracta un producte cooperatiu, es nota que el resultat és millor. Això els estats ho saben i a vegades deleguen coses en les cooperatives, com ha passat històricament amb l'aigua, l'electricitat, etc. A Argentina es va començar per l'electricitat i, veient que era una pràctica d'èxit, es va passar a fer-ho amb l'aigua, el gas, el telèfon... I ara es proveeixen tots els serveis públics i socials a través de les cooperatives. A Itàlia, per exemple, són molt més eficients les cooperatives socials que l'estat en matèria de serveis socials a la primera infància i la tercera o quarta edat, per exemple.

On és el límit?

Quan un dels dos actors vol ocupar el lloc de l'altre: quan l'estat vol incidir en la governança de les cooperatives o quan el cooperativista vol tenir un rol polític aprofitant-se de l'estructura de la cooperativa. I les injeccions de diners públics que puguin rebre les cooperatives han de servir per enfortir l'estructura, perquè les polítiques, segons sigui el partit, poden afavorir més o menys, o directament anar en contra, del moviment cooperatiu.

“

«Últimament hi ha hagut una conscienciació global creixent cap a la sobirania energètica, basada en com la societat s'organitza i genera energia d'una manera neta i democràtica.»



La Vall del Corb reivindica el territori i les formes de vida locals davant els macroprojectes en la 5a edició del FESSrural

**Cercle de comunicació
FESSrural 2024**
@fessrural

Vallfogona de Riucorb, un emplaçament situat a la Vall del Corb, entre el Camp de Tarragona i les Terres de Ponent, va acollir la cinquena edició del Festival de l'Economia Social i Solidària Rural de Catalunya (FESSrural) el 13 de juliol de 2024. La jornada va comptar amb la implicació de més de cinquanta entitats i cooperatives i amb un èxit de visitants, que van arribar d'arreu del territori català.

El FESSrural és un esdeveniment itinerant que té l'objectiu de celebrar, mostrar i enxarxar projectes transformadors dels territoris rurals de Catalunya. Va néixer impulsat per les xarxes locals de la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya (XES) al Ripollès i la Garrotxa, a les quals s'han anat sumant altres xarxes locals, entitats i projectes a mesura que han agafat el relleu de la seva organització.

La trobada catalana de les economies transformadores en l'àmbit rural d'enguany ha estat organitzada per la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya (XES), l'Associació Vall del Corb, cooperatives i entitats de l'ESS del Camp de Tarragona i Ponent, les xarxes locals de la XES (XES Garrotxa, XES Ripollès, XES Empordà, XES Alt Pirineu i Aran i XES Vegueria Penedès), i els ateneus cooperatius Coopcamp–Ateneu Cooperatiu del Camp de Tarragona i Ponent Coopera–Ateneu Cooperatiu de la vegueria de Ponent. A més, el festival ha comptat amb el suport de l'Ajuntament de Vallfogona de Riucorb, la Generalitat de Catalunya, el Museu Terra de l'Espluga de Francolí, la fundació Martí l'Humà Tot Conca de Montblanc, el Consell Comarcal de la Conca de Barberà, l'associació Leader de Ponent i el Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic.

La vida que es defensa: el lema del FESSrural 2024

Celebrar, mostrar i enxarxar les economies transformadores del món rural en la lluita contra els macroprojectes ha estat l'eix central de la 5a edició del FESSrural. L'economista Josep Manel Busqueta, en el seu article al diari *Público*, "Amb tota l'energia. Per un món rural viu!", del 8 de juliol de 2024, va explicar que ens trobem arrossegades per una inèrcia generada per l'actual procés de transició energètica, que ens fa creure que cal sacrificar la majoria del territori rural per produir energia barata, a la vegada que cal construir en aquesta part del país, menys poblada, els abocadors de residus diversos que genera el funcionament urbanocèntric globalitzat propi de l'aposta de desenvolupament present.

Continua Busqueta donant dades: la central fotovoltaica BCN Solar, projectada per la petroliera Shell a la Conca de Barberà ocuparà més de 400 hectàrees. A banda, també creuarà la comarca una línia MAT de molt alta tensió amb 83 torres de més de 50 metres d'alçada que travessaran la comarca en una franja de 34 quilòmetres per 100 metres d'ample, per portar energia des de l'Aragó fins a Barcelona. Ara mateix, solament entre la Conca de Barberà i la Segarra, el total entre projectes aprovats i en tramitació (la majoria), petits i grans, sumen 607 hectàrees de fotovoltaica i 135 aerogeneradors nous de 200 metres d'alçada, a banda dels 317 aerogeneradors que ja hi ha en funcionament. Pel que fa als residus (dejeccions animals, rebutjos orgànics i industrials), 25 projectes es troben en diferents etapes de tramitació a Lleida, i junts sumen més de 2,6 milions de tones de deixalles l'any.

Com bé apunta Busqueta, si aquesta és la proposta, les conseqüències seran nefastes, ja que l'agricultura no podrà garantir la sobirania alimentària del país en unes condicions justes per a la pagesia. A més, el territori i les persones que l'habiten tornaran a ser sacrificades en favor de la perpetuació

del capitalisme en temps de crisi climàtica i l'especialització territorial que suposa la transició energètica en els termes actuals esdevindrà un potent i actiu potenciador de la "Catalunya buidada" i progressivament oblidada.

Tanmateix, no és inevitable que el futur sigui d'aquesta manera. La transició energètica no ha de representar una amenaça fatal. I aquest és el convenciment i objectiu de totes aquelles persones, entitats i projectes que van construir el FESSRural d'enguany: evidenciar que el canvi de paradigma necessari per abordar la crisi ecosocial es troba en les alternatives de vida en contraposició al model basat en la producció massiva d'energia i l'acumulació de residus que el capitalisme global intenta imposar al món rural.

Així, el festival va servir com a punt de trobada per a projectes que treballen per la dinamització del món rural des de l'economia social i solidària i la jornada va esdevenir un espai per compartir experiències, alinear esforços i avançar cap a una economia sostenible i arrelada als territoris.

Fòrums de debat: articulant lluites i alternatives en el FESSRural

Els fòrums de debat van estar un dels punts forts del FESSRural. Sota el títol "Ruralitzem-nos! Mirades i reptes de l'economia social i solidària des de les ruralitats" es van trobar i debatre plegats molts dels projectes que estan treballant arreu de Catalunya

per i en el món rural i que no estaven connectats prèviament. Aquest fòrum va ser l'espai que va permetre aquest coneixement i reconeixement, alhora que va ser l'embrió d'una intercooperació que permetrà alinear mirades, unir esforços i avançar cap a majors impactes.

L'altre fòrum, "Parem màquines! Articulem les lluites de defensa del territori per avançar cap a la transició ecosocial", estava organitzat per SOS Vall del Corb i volia ser un espai de debat per articular les lluites quotidianes contra els macroprojectes que amenacen les vides a les zones rurals, a més d'imaginar altres futurs i relats més transversals. Amb aquest fòrum, doncs, es va ampliar el focus per vincular la lluita contra els macroprojectes amb la necessitat d'impulsar una transició ecosocial amb els reptes compartits entre el Nord i el Sud globals i amb les alternatives ja existents en moltes zones rurals. Va ser una inspiració per ampliar la mirada i teixir vincles per continuar amb les lluites pel canvi de model.

Així, en aquests espais de fòrum, els participants van poder conèixer-se i reconèixer-se, articular lluites de defensa del territori i reflexionar sobre les alternatives davant els macroprojectes que amenacen la Vall del Corb i altres zones rurals.

Una acció de concentració i reivindicació amb el lema "Plaques a les teulades, fotosíntesi al sòl", que es podia llegir des de l'aire en una gran lona va posar punt final als debats, amb un centenar de persones alçant la veu contra la desmesurada implantació de macroprojectes energètics en territoris rurals.



Relatoria gràfica del fòrum "Parem màquines" en el marc del FESSRural 2024.



Mercat ecosocial pels carrers de Vallfogona de Riucorb.

Un mercat per mostrar les iniciatives rurals transformadores

El festival també ha destacat pel seu mercat ecosocial, que va omplir diversos carrers del poble amb 53 projectes dedicats a l'art, l'artesanania, la roba, la cosmètica i l'alimentació, tots ells treballant des de l'economia social, solidària i de proximitat. Aquest espai va permetre als visitants descobrir una gran varietat de productes i iniciatives que aposten per un model econòmic més just i sostenible. D'altra banda, també hi va haver una mostra de 18 entitats promotores de l'economia solidària, el cooperativisme i la defensa del territori.

Activitats lúdiques i artístiques per a tots els públics

Durant tota la tarda del 13 de juliol els assistents al FESSRural 2024 han pogut gaudir de diverses activitats lúdiques i artístiques. La ruta literària sobre el rector de Vallfogona, que es va realitzar en dos torns a càrrec de l'associació Vall del Corb, va oferir una passejada guiada pels carrers i places del poble tot llegint poemes de Francesc Vicent Garcia escrits en murals de ceràmica repartits pel nucli urbà. A més, des del Mirador del Rector les participants van poder observar una panoràmica dels edificis i de l'entorn natural que envolta Vallfogona.

Tres tallers artístics, amb un gran èxit de participació, van fer les delícies de grans i petits. D'una banda, el taller de *stencil* com a eina de reivindicació i protesta, a càrrec de REM Cooperativa. *Stencil* és la paraula anglesa per a "plantilla" i el taller va consistir a crear imatges, formes i/o lletres en una cartolina, retallar-les en negatiu per donar lloc a una plantilla que després, posada contra un mur, s'emplena amb esprais de colors. Totes les persones participants van fer la seva aportació

ideològica al mur, tant a través de les plantilles que havien creat com directament. Després, REM Cooperativa va fer la seva intervenció artística i en va resultar un mural reivindicatiu i col·laboratiu que va quedar per sempre a Vallfogona de Riucorb.

Paral·lelament va tenir lloc el taller d'estampació amb tècniques naturals, a càrrec de La Bicha Creativa, durant el qual es van utilitzar tècniques amb tints i estampació creativa per decorar mocadors de tela, gràcies a elements naturals com fulles, flors i altres.

Finalment es va dur a terme el taller de fibres vegetals i cistelleria, a càrrec de l'Anna Sínia. A partir de l'elaboració d'una sabonera les participants van aprendre una de les tècniques bàsiques de la cistelleria tradicional catalana i es van introduir al món de les fibres vegetals a partir del vímet. Amb molta curiositat i traça es van endinsar en un dels oficis més antics de la humanitat que ens ha permès mantenir un equilibri ecològic amb el nostre entorn.

A més dels tallers, hi va haver un espai de jocs per a la canalla a càrrec de Quàlia Cooperativa, on les criatures van gaudir d'un espai de joc lliure, acompanyat per monitores, on també hi havia bombolles gegants, pintacares autogestionat, jocs de comerç just de LaCoordi, construccions de fusta i estampacions amb productes vegetals.

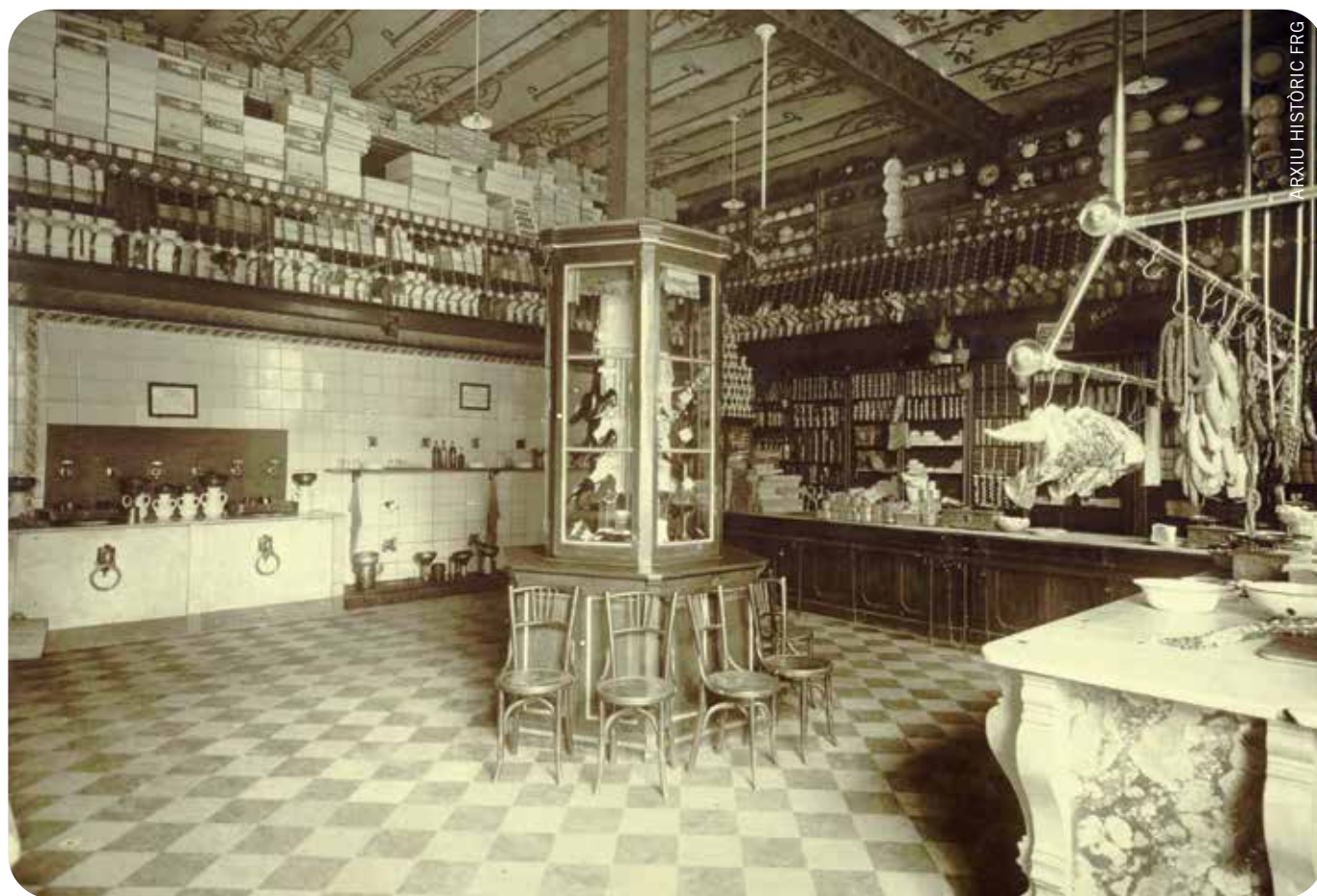
Tancaven l'oferta lúdica tres exposicions: "La Vall del Corb: quan les persones fan paisatge", que oferia un recorregut pels diferents elements de la vida a la Vall del Corb a càrrec de l'associació Vall del Corb; "La Comuna del Camp, 1305-1716" del Centre d'Estudis Selvatans, sobre 400 anys en contra del poder senyorial, i "Indicadors de sobirania alimentària a Catalunya", a càrrec d'Arran de Terra Cooperativa i Entrepobles, amb dades sobre la situació actual del sistema alimentari a Catalunya des de la perspectiva de la sobirania alimentària.

La diversitat de l'oferta va facilitar una molt bona distribució del públic assistent, evitant la massificació i permetent una experiència més agradable per a tothom.

La jornada va culminar amb un concert de Pascual i els Desnatats, seguit per Pd Lupe, que van posar el punt final a la festa amb ritmes de rumba, cançó catalana, versions, soul, reggae, ska i cúmbia. Aquest final festiu va ser una recompensa merescuda per a tota la xarxa de persones voluntàries que van fer possible l'esdeveniment.

El FESSRural, un espai imprescindible per a la defensa del món rural i les economies transformadores

El balanç després de la celebració del FESSRural d'enguany posa de manifest la importància de crear espais d'encontre i reflexió per a les economies transformadores, especialment en un moment en què el món rural es veu amenaçat per macroprojectes que no respecten el territori ni les formes de vida locals. Amb una participació creixent i una implicació cada vegada més gran de la comunitat, el FESSRural es consolida com una plataforma imprescindible per defensar i promoure un futur sostenible i just per als nostres pobles.



ARXIU HISTÒRIC FRG

LA FÀBRICA D'EUTOPIES

Jordi Garcia Jané
jordi@apostrof.coop



ARXIU

Carmanyola fabricada amb orzyte per la cooperativa Cambra Arrossera del Montsià. Encapçalant l'article, foto presa el 1908 de la seu central de la secció de Queviures de la cooperativa La Flor de Maig.

L'economia social i solidària (ESS) és un gran laboratori d'innovació social. Podem definir la innovació social com l'aplicació de la creativitat per generar noves idees, valors, productes, serveis i organitzacions, que fan una societat més justa, democràtica i sostenible.

Aquesta capacitat d'innovació de l'ESS no és casual. Obeeix a característiques pròpies de la majoria d'entitats d'aquest àmbit: la voluntat emprendedora, el coneixement directe de les necessitats socials, la capacitat de desplegar la intel·ligència col·lectiva mitjançant la cooperació i la participació...

Sense anar més lluny, una de les grans innovacions socials del segle XIX és la cooperativa. Hereva del treball comunitari de la terra, dels gremis medievals i de les germandats camperoles, la forma cooperativa és polida lentament per centenars de grups d'obriers de diversos països europeus en un llarg procés d'assaig i error que durarà des de les primeres cooperatives, datades al darrer terç del segle XVIII, fins al 1844 en què totes aquelles experiències sedimentaran en unes regles organitzatives que, per primer cop, una cooperativa de consum anglesa escriurà en uns estatuts, i per això passarà a la història, la Societat Equitativa dels Pioners de Rochdale, unes regles que, d'ençà de llavors, s'anomenaran principis cooperatius.

Les innovacions procedents de les classes populars sempre han perseguit donar resposta a necessitats pròpies que els governs no satisfan. Amb el temps i la lluita social, algunes de les seves innovacions han acabat sent assumides pels estats, que les han institucionalitzat i escampat per tot el territori, i sovint, de passada, les han aigualit. Per exemple, les mutualitats obreres autogestionàries del segle XIX van inspirar més tard els sistemes de seguretat social estatals. El sistema sanitari nacional britànic es va crear el 1948 estenent a tota la població el model de la Tredegar Workmen's Medical Aid Society, una societat de socors mutus gal·lesa fundada el 1890 i que el 1933 cobria les necessitats mèdiques del 95% de la població. Les llars d'infants informals creades pel moviment antiautoritari berlinès a les dècades de 1960 i 1970 van inspirar les llars d'infants que es generalitzarien després. Moltes iniciatives socioempresarials de suport a col·lectius vulnerabilitzats sorgides als anys vuitanta i noranta a estats com l'italià o l'espanyol, bressol d'aquesta part de l'ESS que avui anomenem tercer sector social, han acabat nodrint anys després les carteres de serveis socials de l'estat del benestar. Recentment, els grups de criança compartida han inspirat els grups de criança que després ha promogut l'Ajuntament de Barcelona.

INNOVAR PER A LA TRANSICIÓ ECOSOCIAL

Ara es tractaria que l'ESS, amb suport públic, intensifiqués aquest model de desplegament d'innovacions socials –de la idea als prototips i als assajos, d'aquí a la consolidació i de la consolidació a la generalització, el pas més difícil– per tal de contribuir a fer front al principal repte que tenim en aquests moments com a humanitat: dur a terme la transició ecosocial, és a dir, aquell conjunt de canvis econòmics, socials, polítics i culturals que, per un cantó, reajusten el consum de materials i energia –renovable– als límits biofísics del planeta i el redistribueixen de manera que tota la humanitat pot viure dignament, i per l'altre, creen les condicions per resistir a la ja inevitable crisi socioecològica i impulsen la regeneració dels ecosistemes.

Val a dir que, des de fa uns anys, l'ESS és també pionera en activitats dirigides a la transició ecosocial: la producció d'energia solar i eòlica (recordem la cooperativa Ecotècnia); l'agricultura agroecològica; la reutilització de materials i productes; l'ecodisseny; la mobilitat sostenible, sigui en bicicleta o en vehicle elèctric compartit; etc.

Per exemple, diverses cooperatives assagen solucions sostenibles al transport de mercaderies. La cooperativa Trèvol va ser la pionera, però ara s'hi han afegit d'altres com Las Mercedes o Som Ecologista, cooperativa de serveis formada per la històrica Biciclot, Van a pedal, Cargo Blauw, Einactiva i Ecosol.

Per la seva banda, les empreses d'inserció i els centres especials de treball han estat pioners en la gestió de residus. Pensem en Deixalles, Andròmines, Engrunes o el Grup Emaús. Aquesta fundació social ha ideat els EkoCenter, que és un model d'èxit: grans botigues de segona mà on pots trobar des de roba i complements de moda fins a mobles, electrodomèstics, llibres o articles de basar, tot a bon preu. Estan implantats sobretot al País Basc.

O pensem, si no, en les cooperatives d'habitatge en cessió d'ús. Sorgides en un principi al centre i nord d'Europa, consolidades després en països tan diversos com Dinamarca, Quebec o Uruguai gràcies a la política pública, les primeres experiències a Catalunya i a l'Estat espanyol han sorgit d'ençà de la crisi immobiliària i estan esdevenint referents reconeguts no sols per la seva arquitectura, sinó pel tractament de les cures o de la sostenibilitat. Alguns dels projectes pioners a casa nostra han estat Cal Cases o els pisos del carrer Princesa, Cirerers o la Borda.

Les innovacions procedents de les classes populars sempre han perseguit donar resposta a necessitats pròpies que els governs no satisfan.

Aquestes dues darreres innovacions d'ESS que acabem d'esmentar ens il·lustren també una altra característica d'aquest àmbit, cosa que el fa molt valuós, la seva multifuncionalitat, és a dir, la capacitat sinèrgica que tenen les organitzacions d'ESS per resoldre diverses necessitats alhora. Els centres especials de treball com els del Grup Emaús no solament estalvien energia, materials i residus, sinó que també donen feina a col·lectius vulnerabilitzats. Les cooperatives d'habitatge en cessió d'ús satisfan una necessitat i un dret bàsic que el capitalisme no resol, un sostre per viure, però, a més, resolen necessitats de cures i de participació de les persones residents i tenen un impacte menor en el medi, en la mesura que acostumen a construir edificis ecoeficients i a compartir espais i serveis.

L'ESS també innova en materials. Per exemple, el centre especial de treball del Pla d'Urgell de l'empresa social Acuda'm participa en el projecte Unlock investigant, amb altres empreses i centres de recerca europeus, la manera de transformar les deixalles que genera la indústria avícola en productes de base biològica (bioplàstics) per a aplicacions forestals i agrícoles, com ara safates biodegradables. Nicolau Sisqués, gerent d'Acuda'm declarava que "... aquest projecte demostra que els CET i les persones amb discapacitat poden participar en activitats punteres de R+D+i d'alt valor afegit, expandint els límits que es solen atribuir a aquest col·lectiu"¹.

O pensem també en el Projecte Oryzite, impulsat per la Cambrà Arrossera del Montsià, que aprofita la clofolla d'arròs per crear l'orzyte, un producte similar al plàstic però no contaminant. O la recerca que porten a terme les cooperatives Creadoness i Fasolà, juntament amb la Càtedra de Sostenibilitat de la UNESCO i la Universitat Politècnica de Catalunya, per desenvolupar un nou teixit a partir de la canya de riu, que és una espècie invasora.



Peces de roba i accessoris fets per Creadoness.



Projecte de la Renega, habitatge feminista i cooperatiu al Baix Montseny impulsat per un col·lectiu de dones.

Així mateix, segur que les comunitats energètiques locals constituïdes com a cooperatives de consum, en comarques amb una densitat d'experiències tan gran com Osona, són en aquests moments un laboratori que ajudarà a perfilar el millor model per generar, gestionar i utilitzar energia renovable i, alhora, que el procés sigui controlat per la comunitat i empoderi les persones que hi participen.

També hauríem de parlar d'innovacions organitzatives. Al principi d'aquest article esmentàvem la mateixa forma cooperativa com a gran innovació social de caràcter organitzatiu. Però quan hi pensem una mica més de seguida ens venen al cap d'altres casos d'innovació. Per exemple, el balanç social que ja fan més de tres-centes entitats de l'ESS, els ateneus cooperatius o la munió de tècniques i espais organitzatius assajats en entitats de l'ESS de grans dimensions per preservar al màxim la implicació de les persones sòcies. L'ESS s'hauria de dotar d'un ecosistema propi d'innovació que registrés i sistematitzés totes les innovacions que fa, les polís i les difongués.

L'ESS CREA, LA POLÍTICA PÚBLICA ESTÉN

Thomas More parlava d'utopies i d'eutopies. La utopia és allò que encara no existeix enlloc. L'eutopia, en canvi, són llocs bons que ja existeixen. L'ESS ha creat i segueix creant molts llocs bons per treballar, per relacionar-se, per viure. Però no té el poder per generalitzar-los, menys encara a la velocitat requerida per fer el canvi de timó capaç de frenar en sec l'augment de l'escalfament global i la pèrdua de la biodiversitat, aturar el feixisme i evitar la proliferació de les guerres i, qui sap, si una guerra nuclear.

L'ESS ha d'intensificar la creació de models justos i sostenibles per resoldre les necessitats de les classes populars. Parlo de models en plural perquè les classes populars són heterogènies, cada sector té maneres específiques de resoldre les necessitats i parteix de nivells de consciència diferents.

Ara bé, encara que aquesta fàbrica d'eutopies que és l'ESS vagi a tota vela, mentre els governs i les administracions no generalitzin aquestes innovacions, la seva capacitat de transformació social seguirà sent molt limitada. Llavors, què haurien de fer governs i administracions? Doncs, d'una banda, promoure l'extensió d'aquelles innovacions d'ESS que tenen un impacte social més positiu fora dels sectors socials originaris, així com la seva rèplica en altres territoris. I de l'altra banda, convertir-les



La Balma, habitatge cooperatiu en ús de fruit.

en estàndard obligatori, tant per a totes les empreses privades mitjançant normativa i un sistema d'incentius, com per al mateix sector públic, de vegades fins i tot coproduint el servei entre ESS i administracions.

Imaginem, per exemple, que, a partir d'ara, la llei obliga que tot nou edifici tingui els mateixos estàndards d'ecoeficiència que la majoria d'habitatges cooperatius en cessió d'ús que s'estan construint arreu del país, i que per llei també han de comptar amb determinats espais i serveis compartits. O imaginem que, a partir d'ara, totes les empreses estan obligades a complementar la presentació anual del seu balanç comptable amb la del balanç social, i que aquest ha d'aparèixer en un lloc destacat al seu web corporatiu.

Només prenent mesures valentes de política pública com canviar l'escala de l'ESS podrem aturar els pitjors escenaris de la crisi ecosocial que patim.

- 1- "Acuda'm i 13 empreses més creen safates biodegradables de plomes de pollastre". 30 de maig de 2024. A <https://www.territoris.cat/articulo/pla-d-urgell/acudam-i-13-empreses-mes-creen-safates-biodegradables-plomes-pollastre/20240530163801098438.html>

CONGRÉS DEL COOPERATIVISME: 125 ANYS DE COOPERATIVISME A CATALUNYA

Cooperació Catalana
@rocagales

Més d'un miler de persones de quinze nacionalitats diferents van participar, el passat 4 de juliol, al primer Congrés del Cooperativisme de Catalunya des de la restitució de la democràcia per commemorar els 125 anys d'un model d'empresa en auge.

Sota el lema "Evitem el col·lapse" es va reunir tot el moviment cooperativista català, així com els màxims exponents del cooperativisme estatal i internacional reivindicant-se com "l'economia del futur".

Sota el lema "Evitem el col·lapse", el Palau de Congressos de Barcelona va acollir, el passat 4 de juliol, el primer congrés del moviment cooperativista de Catalunya des de la restitució de la democràcia a l'Estat espanyol i el setè de la història per tal de commemorar els 125 anys de tradició cooperativista a casa nostra amb més d'un miler de participants del cooperativisme d'arreu del món.

Guillem Llorens, president de la Confederació de Cooperatives de Catalunya, va afirmar que la jornada té un doble objectiu: "Recuperar els congressos del cooperativisme en aquest moment dolç que viu el sector i encarar els debats sobre els reptes que té el cooperativisme en el context d'inestabilitat política que viu el país".

Llorens també va afirmar que a Catalunya el cooperativisme no és tan sols un model socioeconòmic sinó que "és economia en majúscules i l'economia del futur, des dels principis de solidaritat, cooperativisme, interès per la comunitat i un compromís per la justícia social i la pau enmig d'una crisi democràtica i global".

El màxim representant d'aquest moviment en l'àmbit estatal, Juan Antonio Pedreño, va posar en valor i destacar el model del cooperativisme català tot assegurant que "l'experiència de Catalunya fa de mirall per a la resta de l'Estat" i va afegir que "el cooperativisme viu el millor moment de la seva història i cal reivindicar que el PIB de les cooperatives estatals se situa al nivell del turisme i, en l'àmbit europeu, al nivell del sector de l'automòbil". D'altra banda, Ariel Guarco, president de l'Aliança Cooperativa Internacional, va afirmar que "no s'entén que el món segueixi endavant si no se centra en les persones, com ho fa el cooperativisme".





Evitem el col·lapse! va ser el lema del Congrés del Cooperativisme.

El president de la Generalitat, el president del Parlament de Catalunya, el conseller d'Empresa i Treball, així com representants de totes les institucions catalanes, van participar al Congrés conjuntament amb els representants del cooperativisme estatal i internacional. El president Pere Aragonès va destacar que el govern de la Generalitat ha passat d'invertir 20 milions d'euros al sector l'any 2021 als 50 milions d'euros d'inversió per a aquest 2024. En aquest sentit, ha assegurat que "davant dels reptes extraordinaris que afrontem avui amb un capitalisme digital i financer que es basa en la individualització de les persones, el cooperativisme enforteix els llaços comunitaris, que són fonamentals".

Per tractar i analitzar a fons els pilars diferencials del cooperativisme es va comptar amb expertes com Eva Ortigosa, directora de l'àrea de coordinació de projectes i acompanyament de grups de la cooperativa Sostre Cívic, formada l'any 2004 amb l'objectiu de promoure un model alternatiu d'accés a l'habitatge, més just i accessible, sense ànim de lucre, no especulatiu. També hi va participar Borja Monreal, cofundador i codirector de SIC4Change, una organització dedicada a promoure la justícia social a través de la innovació social i tecnològica, o Javier Sotil, expresident de la Fundació Mondragón i Mondragón Inversiones, i membre dels consells rectors de diverses cooperatives com ara Laboral Kutxa, GSR i centres tecnològics com ISEA i MIK.

Més enllà de les persones del moviment cooperatiu català i estatal, també es va comptar amb la presència de cooperativistes internacionals i experts com Panos Tournavitis, John Carlin, Miguel Alba o Maria Serra, que van abordar els grans reptes globals als quals es pot donar resposta dels del cooperativisme com són les desigualtats, el canvi climàtic o la crisi de valors.

El congrés va concloure amb la intervenció de Raquel Gil i Eiroá, regidora de l'Ajuntament de Barcelona, l'atorgament dels premis de la Confederació de Cooperatives de Catalunya i la clausura de Pep Guardiola. L'entrenador va llegir un text emotiu on va afirmar que "som un país de cultura d'equip, on la norma de la resistència és l'autoorganització" i va acabar reflexionant sobre la societat: "tot ha anat tan lluny que l'única forma de salvar-nos és salvar-nos tots alhora".

Dins del Palau de Congressos també es va dur a terme una acció per part de les cooperatives signants del manifest en solidaritat amb Palestina. Van exposar que ja són més de noranta les cooperatives que han firmat el text i que ja han fet aportacions a Fi del Comerç d'Armes amb Israel, a la Unió General de Cooperatives a Palestina i a comitès de solidaritat amb el poble palestí.

CATALUNYA, LÍDER EN COOPERATIVISME

Catalunya lidera el rànquing de cooperatives del conjunt de l'Estat amb més de 4.700 cooperatives, el 19,17% del total, i ho fa amb un model pioner, propi i singular que el converteix en referent dins i fora d'Espanya.

El cooperativisme català és un model en auge i creixement sostingut al llarg de les tres darreres dècades. En els darrers deu anys, s'han constituït un total de 1.562 noves cooperatives a Catalunya. És a dir, una de cada tres cooperatives actuals ha nascut en la darrera dècada, malgrat la crisi econòmica i la pandèmia, i han crescut en ocupació fent que moltes cooperatives facin el salt de petites a mitjanes empreses, i de mitjanes a grans empreses.

Les empreses cooperatives d'avui destaquen per l'arrelament territorial, la diversificació de sectors, la innovació, la intercooperació i la construcció participativa de polítiques comunitàries. Segons el Registre General de Cooperatives de Catalunya, entre el 2016 i el 2022 aquest model d'empresa va créixer un 55% a Barcelona, un 70% a Girona i un 49% a Tarragona.

Catalunya, a més, compta amb cooperatives de tots els sectors econòmics: d'industrials, de culturals, d'habitatge, d'atenció a les persones, d'ensenyament, d'energia i telecomunicacions, d'agroalimentàries i marítimes, entre d'altres.

Si ens fixem en el conjunt de cooperatives, les de treball lideren el rànquing, ja que representen un 36% del total. D'altra banda, el 14,1% de les cooperatives catalanes són industrials, mentre que les empreses industrials catalanes no superen el 5,5% del total.

LA CAMPANYA: PERSONES. PLANETA. PROPÒSIT

La campanya dels 125 anys de cooperativisme a Catalunya reivindica el cooperativisme i els valors que representa, en un monument format per quatre murals repartits per tot el territori.

En un moment en què innegables múltiples crisis estan tensant la societat i posant a prova els límits del planeta, conceptes com la responsabilitat social o la sostenibilitat ambiental s'han estès fins al punt de banalitzar-se i buidar-se de contingut. Avui, més que mai, es demostra la necessitat de respostes reals a tots aquests reptes i, per això, es reivindica el cooperativisme com el model social i econòmic capaç d'adreçar els reptes de present i de futur, i que impulsa una societat més inclusiva, equitativa i que fa front a les desigualtats, les amenaces i el desgast a què ens aboca el model capitalista.

125 ANYS DE COOPERATIVISME



Mural de Mataró.

El mural **Persones. Planeta. Propòsit** es troba al carrer d'en Palmerola, al centre de la ciutat en un solar de la Fundació Unió de Cooperadors de Mataró, on hi havia els locals de l'antic Economat del Centre Federalista Radical.

Mataró, i la comarca del Maresme per extensió, han sigut clau per al moviment cooperativista català. Les cooperatives de la ciutat van ser pioneres i van jugar un paper molt important en la vida educativa i cultural, organitzant activitats socials i oferint educació laica i gratuïta.

L'Obrera Mataronina va ser pionera en la intercooperació i promoció d'entitats de segon grau i en l'habitatge cooperatiu per als associats i associades.

PERSONES



Mural de Valls.

El model cooperativista i les cooperatives prioritzen les persones per sobre del benefici econòmic. Això impregna tota la nostra naturalesa, des de l'estructura organitzativa fins a les pràctiques de cada dia.

El mural **Persones** està situat al nucli antic de Valls, la capital de l'Alt Camp. La plaça de la Fusta és un dels punts d'entrada al pol cooperatiu del municipi. Des de 2016, hi han nascut vuit cooperatives de diferents àmbits, amb el propòsit de posar en pràctica la intercooperació, un dels valors internacionals del cooperativisme.

PLANETA



Mural de Maldà.

El respecte per la natura, el medi ambient i el compromís amb la sostenibilitat és part de la identitat del moviment cooperativista. Des de les activitats directament lligades a la terra fins al compromís amb pràctiques ètiques i responsables en tots els sectors.

Maldà, a la Vall del Corb, acull el mural **Planeta**. Pobles com aquest ens demostren que el moviment cooperativista és una opció singular, arrelada, amb bona salut i fortalesa, un moviment que es repensa en la seva relació amb la terra i el medi ambient, fent front al canvi climàtic.

PROPÒSIT



Mural de Palafrugell.

Les cooperatives compartim el propòsit de construir una societat més equitativa, justa i solidària. Des d'una gran diversitat de sectors, i arreu del país, contribuïm a la justícia social.

El mural **Propòsit** es troba a Palafrugell. Aquest municipi té un vincle històric destacat amb el cooperativisme català. L'edifici on hi ha l'actual biblioteca municipal és el de L'Econòmica Palafrugellenca, la primera cooperativa de consum de Catalunya que va adoptar el model de Rochdale, que establia els principis que regiran el moviment cooperatiu internacional.

El disseny dels cartells i la producció dels quatre murals són obra de Reskate Studio.



L'agricultura que es basa en els éssers vius i els seus vincles

Ricard Pedreira
Economista

Creant una agricultura industrial i globalitzada, estem immersos en “una crisi profunda i creixent a causa de la manera con produïm, processem i distribuïm el menjar”, impulsada per la cobdícia i el lucre, segons Vandana Shiva. Ella és llicenciada en física, autora de més de vint llibres i defensora del manteniment de moltes pràctiques tradicionals respectuoses amb l'entorn natural. Té 71 anys, treballa a l'Institut Indi de les Ciències i és doctora honoris causa, entre altres, de la Universitat Pompeu Fabra. Afirmar que, en lloc d'una font d'alimentació, el menjar a gran escala s'ha convertit en una mercaderia amb la qual s'especula per extreure'n un benefici.

Tot i que la humanitat ha practicat l'agricultura “ecològica” des de fa deu mil anys, als darrers cinquanta alguna cosa ha canviat, especialment l'abús de les substàncies tòxiques, l'ús de l'aigua i l'aplicació del capitalisme a l'agricultura. Es podria dir que practiquem una “violència contra la terra”.

Si el sòl és un sistema viu que conté milers de milions d'organismes per crear, mantenir i renovar la seva fertilitat, la voluntat de dedicar el terreny a l'agricultura industrial, el tracta com un contenidor inert de fertilitzants químics.

Les abelles i les papallones alimenten el món; sense elles, la majoria de les plantes no es reproduirien. Els pesti-

des, en canvi, són agents químics que es venen com a medicaments, segurs per a les plantes i com a aliments, per a les persones.

El que passa és que les plagues van a més després de l'aplicació de pesticides, perquè les espècies beneficioses es moren i les plagues s'hi tornen resistents. Hi ha uns 1.400 pesticides diferents, dividits en herbicides, insecticides, rodenticides (per controlar ratolins), fungicides i de mol·luscs.

Si més de “set mil espècies han alimentat la humanitat al llarg de la seva història”, actualment tan sols una trentena de conreus proporcionen el 90% de les calories de la dieta humana i només tres –l'arròs, el blat i el blat de moro– formen el 50% de la nostra ingesta calòrica. La pèrdua de la biodiversitat és deguda al fet que els sistemes agrícoles industrials promouen els monocultius, ja que econòmicament són més rendibles (*Nature*, 486).

“Les grans explotacions industrials, on la llavor és un bé patentat o tractat per multinacionals colossals, una llavor no es pot multiplicar ni reproduir-se”. *Nosaltres no venem llavors; venem beneficis* (Shirham Bioseed Genetics). La publicitat ho explica ben clar.

Els sistemes alimentaris han anat evolucionant perquè tothom ha de menjar i on viuen les persones ha d'haver-hi menjar.

També cal saber que aquest menjar “barat” té (també) un cost altíssim (400.000 milions de dòlars) que es paga amb les subvencions dels països rics al biocombustible o a l'aliment dels animals, per exemple. És, doncs, una operació econòmica que no beneficia precisament els petits agricultors ni els països pobres.

D'altra banda, la Royal Society de Londres, la societat científica més antiga del món, anunciava el 1664 que el seu objectiu era “fomentar una filosofia *masculina* per ennoblir l'home amb el coneixement de veritats solides”. Els camins de la ciència i l'economia han fet invisibles les dones, ja des de aquells temps.

El paper de les dones, però, en l'agricultura ha estat decisiu, ja que la majoria dels agricultors(es) en el món són dones. Són expertes “en nutrició i economistes que saben produir més amb menys”. “Com comenta un informe de la FAO de 1998, *Les dones alimenten el món*, aquestes treballen amb una diversitat de plantes –cultivades i sense cultivar– superior a la que coneixen els científics agrícoles”. En un únic hort africà s'hi van comptar més de seixanta arbres fruiters.

Tornem a la terra /.../ Les flors floreixen dels seus somriures / La seva crida és la música més dolça /.../ Les seves aigües refiladores porten / la vida des de tota l'eternitat. / “Palli Prakriti”, Rabin-drath Tagore.

SHIVA, VANDANA

Qui alimenta el món en realitat?

Barcelona: Tigre de paper, 2024.

ISBN 9788418705793

190 pàgines

14,5 x 22,5 cm.

Aquest llibre el trobareu al
Centre de Documentació
Cooperativa



Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Representem,
agrupem,
acompanyem i
visibilitzem...

un model laboral compromès
amb la comunitat que es basa
en els valors d'autoajuda,
responsabilitat, democràcia,
igualtat, equitat i solidaritat.

**Cooperatives
de Treball**

Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya
Premià 15, 1a planta. 08014 Barcelona
Tel: 93 318 81 62

cooperativest treball.coop

Participa en
l'energia
cooperativa!



T'ho expliquem a
nexe.coop

AUTOBÚS, i VIATGE.

LLEGIR,
AL CENTRE
DELS TEUS
PLANS.

PLA NACIONAL DEL
LLIBRE I LA LECTURA.

Autobús, llibre digital i viatge.

Llegir per viure, per aprendre, per desconnectar, llegir per plaer... La lectura és per a tothom i ens acompanya al llarg de tota la vida. Envoltem-nos de llibres i viurem millor. Sigui quin sigui el teu pla, la lectura sempre és una bona idea.

PREMIS ECONOMIA SOCIAL 2024

**MÉS DE 9.000€
EN PREMIS**

**ELS MILLORS TREBALLS
DE FI DE GRAU,
FI DE MÀSTER
I FI DE POSTGRAU**

Fent el teu treball sobre
una temàtica vinculada a:

**ECONOMIA SOCIAL
I COOPERATIVES**

Premis de fins a 1.100€
(més 300€ en productes
i serveis del mercat social)

Últim dia per presentar els treballs:
22 de juliol de 2024

premis@rocagales.cat

Bases: economiasocial.coop/premis

